

Кізін Г. В.,
аспірант, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

НЕДОЛІКИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ УПРАВЛІНСЬКОГО АСПЕКТУ

Анотація. У статті розглянуто особливості реалізації державної політики у формуванні інноваційно-інвестиційного забезпечення економічної безпеки України. Серед методів державного регулювання виділено економічний підхід, що базується на створенні сприятливого для розвитку необхідних тенденцій економіко-правового середовища та адміністративний – стосується запровадження чітко визначених примусів та обмежень з боку держави. Виявлено основні недоліки регуляторної політики держави, а саме: за функціями інформування, аналізу та діагностики – це несформованість системи комплексного періодичного спостереження та діагностики інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки держави, її розрізненість; за функцією планування – відсутність у стратегічних і тактичних державних планових документах конкретних заходів та засобів, за рахунок яких будуть досягнуті мета і цілі; за функцією організації – нереалізація ініціюючої функції щодо створення і розвитку нових елементів інституційної інфраструктури, площадок співпраці тощо; за функцією мотивації – незабезпеченість стимулів для органів влади всіх рівнів щодо активної політики удосконалення; за функцією контролю – незастосовуваність практики контролю ефективності державної політики удосконалення інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання. За кожною з окреслених функцій запропоновано напрями удосконалення методів регулювання в економічному та адміністративному аспектах.

Ключові слова: державна політика, інноваційно-інвестиційне забезпечення, економічна безпека, функції управління.

Kizin G. V.,
Postgraduate, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

DRAWBACKS AND AREAS OF IMPROVEMENT OF STATE REGULATION OF INVESTMENT&INNOVATION PROVIDING OF ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF MANAGERIAL ASPECT

Abstract. The article deals with the peculiarities of public policy in forming innovative&investment economic security of Ukraine. Among the methods of state regulation highlighted economic approach based on the creation of favorable trends for the development of the necessary economic and legal environment and administrative – for the introduction of well-defined constraints and restrictions from the government. The basic drawbacks of regulatory policy are determined, namely: the functions of information, analysis and diagnostics integrated system of periodic monitoring and diagnostics of investment and innovation to ensure the economic security of the state, its fragmentation – are unformed; according to the planning function – lack of strategic and tactical planning in state documents defining the specific measures and means by which the goals will be achieved; the function of the organization – not initiating implementation functions for creating and developing new institutional infrastructure elements, areas of cooperation etc. according to the function of motivation – non-provision of incentives for all levels of government on active policy improvement; according to the function of control – non-use of practices for monitoring the effectiveness of public policy improvement of investment and innovation providing of entities economic security. For each of the outlined functions the directions for improvement of regulation methods, considering economic and administrative aspects, are proposed.

Keywords: public policy, innovation&investment providing, economic security, management functions.

Постановка проблеми. Об'єктивні зміни в суспільному економічному розвитку призвели до формування нової моделі економіки, для якої характерні принципово нові риси та пріоритети. Сьогодні необхідність вирішення проблем, пов'язаних із інноваційним розвитком економіки України, що в певній мірі є гарантом забезпечення національної економічної безпеки, набуває особливого значення. Однак без здійснення державою рішучих кроків і дій у напрямку стимулювання інноваційної діяльності ці питання залишаються невирішеними. Отже, державна інноваційна політика повинна стати найважливішою основою діяльності та створити умови для активізації національного науково-технічного потенціалу. Головною метою такої політики має бути стратегічна орієнтація розвитку виробництва на створення та широке застосування принципово нових машин, матеріалів, комплексних технологічних систем, ефективне освоєння науково-технічних розробок, забезпечення соціально-економічних, організаційних і правових умов для постійного здійснення ефективної інноваційної діяльності.

Відтак, суттєвої актуальності набуває проблема підвищення ефективності державного регулювання інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки України як запоруки зміцнення економічного потенціалу держави та перспектив її розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окресленим напрямом останнім часом надається пріоритетність, адже вони перебувають у полі зору економістів, політиків, менеджерів, юристів тощо. Вивченню різних аспектів національної економічної безпеки присвятили свої наукові праці такі вчені, як О. Ф. Белов, Т. Г. Васильців, З. С. Варналій, О. С. Власюк, І. Г. Мішина, І. П. Мойсеєнко, М. І. Флейчук та ін. Питанням інноваційного розвитку економіки присвячена чимала кількість фундаментальних досліджень. Перш за все варто виокремити праці таких вчених: В. Александрової, Л. Антонюка, Ю. Бажала, В. Базиловича, В. Гесця, В. Гриньової, С. Ільєнкової, С. Ілляшенка, Н. Краснокутської, Т. Лепейко, Ю. Морозова, А. Пилипенка, В. Савчука, Л. Федулової та ін.

Незважаючи на велику кількість наукових праць та значні досягнення в теорії й практиці щодо вирішення проблем забезпечення економічної безпеки держави та активізації інноваційних процесів, виникає необхідність більш глибокого дослідження питань взаємозв'язку і взаємовпливу окреслених напрямів у контексті підвищення ефективності економічної політики держави.

Постановка завдання. Виходячи з вищевикладеного, основним завданням статті є дослідити особливості реалізації державної політики у формуванні інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки України з метою визначення напрямів удосконалення методів регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державне регулювання економічних процесів здійснюється в межах двох напрямів: економічного та адміністративного. **Економічний підхід** базується на створенні сприятливого для розвитку необхідних тенденцій економіко-правового середовища, впровадженні спонукальних мотивів для економічних агентів щодо прийняття ними самостійно свідомого рішення відносно здійснення певних дій.

Адміністративний підхід стосується запровадження чітко визначених примусів та обмежень. Тобто держава прямо забороняє здійснювати певні дії, у певний спосіб чи у встановлених обсягах.

Зазвичай економічні методи регулювання більш дієві та, на нашу думку, у сфері стимулювання підвищення інвестиційної активності підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, більш доречні та ефективні. У той же час для обмеження певних тенденцій чи з метою формування раціональних структурних співвідношень можуть поєднуватися з адміністративними методами. Причому слід зазначити, що вибір кожного з регуляторних методів (чи їх симбіоз) здійснюється на кожному етапі управління з виконанням характерних для кожного функцій.

Процес формування та реалізації державної політики щодо регулювання інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки країни також передбачає виконання "класичних" функцій аналізу, планування, організації, мотивації та контролю державного регулювання. Їх характеристика, послідовність та ступінь виконання дає підстави робити висновки про рівень ефективності державного регулювання інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки України.

Зокрема, на етапі **аналізу** формується інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень. Без результатів повноцінного аналізу та діагностики внутрішнього і зовнішнього середовища інвестиційно-інноваційної діяльності в цілях удосконалення системи економічної безпеки держави об'єктивно неможливим є прийняття якісних управлінських рішень. Адже лише аналіз дає висновки відносно конкретних проблем, напрямів і тенденцій їх розвитку, причин виникнення та перешкод подолання, недоліків попередніх фаз державного регулювання, прогалин в інституціональному середовищі.

За підсумками аналізу визначаються мета та цілі, яких планується досягнути, тобто виконується функція **планування**. Її логічним продовженням є **організація** державної політики, що стосується обрання методів, механізмів, інструментів, засобів удосконалення інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки національного господарства.

Свою чергою, **функція мотивації** необхідна з метою створення сприятливого середовища для суб'єктів економічних відносин щодо ініціювання процесів залучення інвестицій на інноваційні цілі та їх ефективного використання, для суб'єктів інституційної інфраструктури інноваційної, науково-дослідної, венчурної, малої підприємницької інфраструктури щодо їх утворення, становлення і розширення компетенцій, формування таких правил гри,

за яких органи державного управління, місцевого самоврядування, представники громадського сектору і підприємництва були б мотивовані до покращення інвестиційно-інноваційної діяльності у базових видах вітчизняної економіки.

Протікання процесів, що були сплановані й організовані в аналізованій сфері, у правильному руслі покликана забезпечити **функція контролю** та, у разі необхідності, – коригування державної політики.

На наш погляд, саме охарактеризовані аспекти відносно методів, функцій та складових елементів регулювання є об'єктами вивчення в процесі дослідження ефективності системи державного регулювання інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки України.

Так, щодо функції аналізу інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки держави можна зробити висновок про її недостатню реалізацію в Україні. Комплексні інформаційно-аналітичні звіти, які б використовувалися вищими органами державного управління, у сфері економічної безпеки держави, а тим більше її інвестиційно-інноваційного забезпечення, відсутні. Частково висновки відносно кількісних показників стану розвитку підприємств базових галузей економіки, обсягів та ефективності інвестиційної діяльності, масштабів та структури інноваційної діяльності можна отримати зі статистичних даних державних служб статистики. Втім, вони, по-перше, подаються із значним запізненням (від півроку до двох років) та недостатньою деталізацією на регіональному, місцевому і галузевому рівнях; по-друге, безпосередньо не пов'язані з аспектами економічної безпеки підприємств конкретних галузей і видів економічної діяльності, відсутні методичні рекомендації використання звичайних статистичних даних для аналізу параметрів безпеки.

На нашу думку, в системі моніторингу, аналізу та діагностики інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки економіки України доцільно виділити наступні компоненти: державну, недержавну, міжнародну і господарську. На перший погляд справляється враження можливості отримання детальної інформації щодо стану інноваційного забезпечення економічної безпеки держави з результатів наукових досліджень, галузевих аналітичних оглядів, звітів міжнародних громадських та економічних організацій. Головним недоліком системи моніторингу залишається те, що органи влади не проводять системного і постійного аналізу та діагностики (вона передбачає лише окремі аспекти, що стосуються інвестиційної та інноваційної діяльності (причому розрізнено), економічної безпеки), а, відтак, і прогнозування стану та тенденцій розвитку інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки держави задля того, щоб заздалегідь передбачити проблемну ситуацію і вжити адекватних заходів, щоб її не допустити.

Доводиться констатувати: неякісне виконання функції аналізу призводить і до об'єктивних помилок при плануванні державної політики удосконалення інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки національного господарства України. Так, система кількісно-якісних планів у цій сфері

визначається державними, регіональними, галузевими та місцевими стратегіями, програмами і концепціями забезпечення економічної безпеки, збільшення обсягів інвестиційної діяльності, активізації інноваційних процесів, безпосереднього розвитку пріоритетних із високою доданою вартістю видів економічної діяльності.

Недоліки планування державної політики формування інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки економіки негативно позначаються й на організації вітчизняної державної політики у цій сфері.

Фактично організаційний аспект справи курують Міністерство економічного розвитку і торгівлі України та Міністерство освіти і науки України. В складі першого міністерства функціонує Департамент інвестиційно-інноваційної політики та розвитку державно-приватного партнерства з управліннями інвестиційно-інноваційної політики та інноваційних та інвестиційних проектів. Втім, головним недоліком їх діяльності є реалізація скоріше інформаційно-аналітичних функцій щодо поточного стану розвитку інвестиційної та інноваційної активності. Їх фахівці виконують також завдання підготовки пропозицій щодо удосконалення законодавства в аналізованій сфері, формування концепцій державної політики.

Тобто вказані державні інституції не реалізують ініціюючої функції щодо створення і розвитку нових елементів інституційної інфраструктури інвестиційно-інноваційної діяльності та формування площадок співпраці освіти, науки, бізнесу, інноваційного сектору, започаткування нових практик реалізації діючими суб'єктами господарювання інвестиційно-інноваційних проектів чи створення нових інноваційно активних підприємств, пошуку джерел фінансування і допомоги в залученні суб'єктами господарювання фінансово-інвестиційних ресурсів на інноваційні цілі; по відношенню до їх діяльності не організована належним чином система контролю та оцінювання її ефективності. Хоча вкажемо, що ці недоліки частково обумовлені приналежністю згадуваних вище управлінь до системи вищих органів центральної влади, для яких, власне, і притаманна більшою мірою контролююча, аніж організуюча, роль.

Відповідно, вважаємо більш ефективною практику покладання функції організації політики на державні, проте більш незалежні інституції. Такий досвід у нашій державі вже існував, коли у 2005 р. було створене, а у 2011 р. ліквідоване (через невиконання статутних завдань) Державне агентство України з інвестицій та інновацій. Важливо те, що завдання, які ставилися перед цією державною структурою, концептуально виявилися правильними – формування та реалізація державної політики у сфері інвестицій та інноваційного розвитку, розбудова національної інноваційної системи, координація роботи центральних органів виконавчої влади у сфері інвестиційної та інноваційної діяльності, – але неправильна організація роботи, обмеженість компетенцій, можливостей та брак навиків чи небажання реалізувати ініціюючу функцію призвели до низької ефективності функціонування.

Результати узагальнення аналізу ефективності державного регулювання інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки України за функціями управління

Функції управління	Недоліки регулювання	Напрями удосконалення методів регулювання	
		економічних	адміністративних
Інформування, моніторинг, аналіз, діагностика	Несформованість системи комплексного періодичного спостереження, аналізу та діагностики інвестиційно-інноваційного забезпечення безпеки, її розрізненість, не спрямованість на своєчасне виявлення негативних тенденцій, ризиків і загроз, змін у якісних аспектах бізнес-середовища та недостатня інформаційна забезпеченість	Запровадження практики постійно діючого моніторингу стану розвитку та ефективності інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки держави	Інституціоналізація спеціальної звітності для держслужбовців, відповідальних за реалізацію державної політики покращення інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки держави
Планування	Відсутність у стратегічних і тактичних державних планових документах конкретних заходів та засобів, за рахунок яких будуть досягнуті мета і цілі політики, не узгодженість між собою та не забезпеченість їх ув'язки з розвитком суміжних ВЕД, підтримкою за функціональними сферами господарювання, інвестиційно-ресурсним забезпеченням	Посилення ув'язки планових заходів із фінансово-ресурсним забезпеченням; реалізація економічних заходів, спрямованих на стимулювання створення і збільшення компетенцій та масштабів діяльності елементів інвестиційно-інноваційної інфраструктури, формування і розвиток суб'єктів малого інноваційного бізнесу	Прийняття ЗУ "Про фінансово-інвестиційну підтримку інвестиційно-інноваційної діяльності" з встановленням принципів квотування та довгострокового бюджетування обсягів фінансування фундаментальних напрямів побудови системи підтримки інвестиційно-інноваційної діяльності в державі на різних рівнях і у функціональних сферах
Організація	Нереалізація ініціюючої функції щодо створення і розвитку нових елементів інституційної інфраструктури, площадок співпраці, формування інвестиційно-ресурсного забезпечення, започаткування нових практик та створення суб'єктів реалізації інвестиційно-інноваційної діяльності; не організованість системи оцінювання її ефективності організаційної роботи	Розширення компетенцій та посилення відповідальності представників Держінвест-проекту та Держінформнауки за ініціювання та протікання процесу удосконалення інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки держави	Формування, затвердження і реалізація генеральних планів розбудови системи організації реалізації державної політики у сфері інвестиційно-інноваційного забезпечення із затвердженням чітких кількісних нормативів та часових орієнтирів щодо проходження визначальних етапів державної політики
Мотивація	Незабезпеченість стимулів для органів влади всіх рівнів щодо активної політики удосконалення, а також суб'єктів інфраструктури та безпосередньо підприємств зі збільшення обсягів інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки держави	Виділення бюджетних ресурсів, а також формування і використання державних фінансово-інвестиційних фондів реалізації проектів державно-приватного партнерства реалізації інвестиційно-інноваційних проектів у реальному секторі економіки	Квотування фінансово-ресурсного забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності на всіх рівнях системної ієрархії управління
Контроль	Незастосовуваність практики контролю ефективності державної політики удосконалення інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки держави	Розробка та впровадження матеріальних стимулів для держслужбовців, відповідальних за удосконалення інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки держави, а також керівників та фахівців інвестиційно та інноваційно активних підприємств	Посилення відповідальності за використання бюджетних коштів на програми та проекти підтримки інвестиційно-інноваційної діяльності

Відтак, хоча частину з цих функцій і було доручено іншим новоствореним структурам – Державному агентству з інвестицій та управління національними проектами України (Держінвестпроект) та Державному агентству з питань науки, інновацій та інформатизації України (Держінформнауки), можна констатувати, що на сьогодні в Україні відсутній державний орган, відповідальний за ініціювання та координування державного регулювання процесів розвитку інвестиційно-інноваційного забезпечення розвитку економіки. Саме тому вважаємо, що ліквідація Державного агентства України з інвестицій та інновацій стала передчасною, адже його фахівцями велася доволі активна робота з розбудови інвестиційно-інноваційної інфраструктури, було створено Державну інноваційну фінансово-кредитну установу, Державне підприємство “Національний центр впровадження галузевих інноваційних програм”, а також 13 регіональних центрів інноваційного розвитку та 5 їх відділень (що на момент ліквідації співпрацювали з 789 суб’єктами, з якими було укладено 161 договір про співробітництво [8]). Як наслідок, на сьогодні діяльність регіональних центрів, що передбачала надання інформаційно-аналітичної, методичної, організаційної та іншої підтримки суб’єктам інвестиційно-інноваційної діяльності, практично не ведеться.

Як вже зазначалося, ефективність державного регулювання інвестиційно-інноваційного забезпечення розвитку економіки України невисока. Звичайно, що цьому причиною є недоліки, характерні для всіх форм, методів та функцій державної політики. Але чи не найбільше значення має слабкість функції контролю. Йдеться зокрема про відсутність процедури публічного контролю ефективності державної політики покращення інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної діяльності. Вважаємо, що змінити ситуацію могло б запровадження матеріальних стимулів для держслужбовців, відповідальних за державну політику в аналізованій сфері. Наявність матеріальної вигоди спонукала б їх і до розробки методичних рекомендацій оцінювання ефективності суб’єктів державної політики. Хоча потрібно зазначити, що для належного контролю лише економічних методів недостатньо. Потрібно посилити й відповідальність за використання бюджетних коштів на програми та проекти підтримки інвестиційно-інноваційної діяльності. Отже, узагальнено результати оцінювання ефективності державного регулювання інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки України у табл. 1.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Однією з головних причин недостатнього інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки національного господарства України є низька ефективність її державного регулювання. В процесі дослідження було виявлено основні недоліки регуляторної політики, що потребують виправлення як на економічному, так і на адміністративному рівнях за основними функціями

управління. За функціями інформування, моніторингу, аналізу та діагностики це несформованість системи комплексного періодичного спостереження, аналізу та діагностики інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки держави, її розрізненість, неспрямованість на своєчасне виявлення негативних тенденцій, ризиків і загроз, змін у якісних аспектах бізнес-середовища та недостатня інформаційна забезпеченість; за функцією планування – відсутність у стратегічних і тактичних державних планових документах конкретних заходів та засобів, за рахунок яких будуть досягнуті мета і цілі політики, неузгодженість між собою та незабезпеченість їх ув’язки з розвитком суміжних видів економічної діяльності, підтримкою за функціональними сферами господарювання, інвестиційно-ресурсним забезпеченням; за функцією організації – нереалізація ініціюючої функції щодо створення і розвитку нових елементів інституційної інфраструктури, площадок співпраці, формування інвестиційно-ресурсного забезпечення, започаткування нових практик та створення суб’єктів реалізації інвестиційно-інноваційної діяльності; неорганізованість системи оцінювання її ефективності організаційної роботи; за функцією мотивації – не забезпеченість стимулів для органів влади всіх рівнів щодо активної політики удосконалення, а також суб’єктів інфраструктури та безпосередньо підприємств зі збільшення обсягів інвестиційно-інноваційного забезпечення підприємств базових галузей; за функцією контролю – не застосовуваність практики контролю ефективності державної політики удосконалення інвестиційно-інноваційного забезпечення економічної безпеки суб’єктів господарювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гринько Т. В. Управління адаптивним інноваційним розвитком промислових підприємств: економічне обґрунтування та концептуальні засади : моногр. / Т. В. Гринько. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2011. – 352 с.
2. Кириленко В. І. Інвестиційна складова економічної безпеки [Текст] : автореф. дис...канд. екон. наук : 08.01.01 / Кириленко Володимир Іванович ; Київський національний економічний університет. – К., 2006. – 36 с.
3. Кириленко В. Управління інвестиційними процесами в контексті економічної безпеки / В. Кириленко, Л. Кириленко // Науковий часопис, НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2009. – Вип. 7. – С. 3-8. – (Серія 18: Економіка і право).
4. Кудрявцев В. М. Система управління інвестиційною безпекою підприємства в контексті економічної безпеки [Електронний ресурс]. / В. М. Кудрявцев. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/11331/1/2.pdf>.
5. Кузнєцова А. Я. Інвестиційно-інноваційна діяльність та система її фінансового забезпечення [Текст] : автореф. дис. докт. екон. наук: 08.04.01 / Кузнєцова Анжеліка Ярославівна ; Інститут економіки та прогнозування НАН України. – К., 2005. – 36 с.

6. Семененко І. М. Вплив результатів інноваційної діяльності на економічну стійкість підприємства : автореф. дис. к.е.н. за спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (підприємства машинобудівної та металургійної галузей). – Луганськ : Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, 2009. – 20 с.

7. Федоренко В. Г. Інвестиційний менеджмент : методичний посібник / В. Г. Федоренко. – К. : МАУП, 2006. – 355 с.

8. Інтернет-ресурс Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua>.

REFERENCES

1. Gry`n`ko, T. V. (2011), *Upravlinnya adaptyvnyh innovacijnym rozvytkom promyslovyx pidpryemstv: ekonomichne obgruntuvannya ta konceptualni zasady*, KNEU, Kyiv.

2. Kyrylenko, V. I. (2006), “Investytsijna skladova ekonomichnoi bezpeky” kand. ekon. Thesis, Kyivs'kyj natsional'nyj ekonomichnyj universytet, Kyiv.

3. Kyrylenko V. and Kyrylenko L. (2009), *Upravlinnia investytsijnymy protsesamy v konteksti ekonomichnoi bezpeky*, *Naukovyj chasopys, NPU imeni M.P. Drahomanova*, vol 7, Seriya 18: Ekonomika i pravo, pp. 3-8.

4. Kudriavtsev, V. M. *Systema upravlinnia investytsijnoiu bezpekoiu pidpryemstva v konteksti ekonomichnoi bezpeky*, available at: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/11331/1/2.pdf>.

5. Kuznietsova, A. Y. (2005), *Investytsijno-innovatsijna diial'nist' ta systema ii finansovoho zabezpechennia*, Ph.D. Thesis, Derzhavna ustanova. Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia NAN Ukrainy, Kyiv.

6. Semenenko, I. M. (2009), *Vplyv rezul'tativ innovatsijnoi diial'nosti na ekonomichnu stijkist' pidpryemstva*, kand. ekon. Thesis, Skhidnoukrains'kyj natsional'nyj universytet imeni Volodymyra Dalia, Luhans'k.

7. Fedorenko, V. H. (2006), *Investytsijnyj menedzhment : metodychnyj posibnyk*, MAUP, Kyiv.

8. Internet-resurs Verkhovnoi Rady Ukrainy, available at: <http://www.zakon4.rada.gov.ua>.